

Zitting 1980–1981

16 782

Akkoord houdende toetreding van de Republiek Zimbabwe tot de op 31 oktober 1979 te Lomé ondertekende Tweede ACS-EEG-Overeenkomst, en Akkoord betreffende de produkten die onder de bevoegdheid van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal vallen; Luxemburg, 4 november 1980, alsmede Intern Akkoord houdende wijziging van het Intern Akkoord betreffende de financiering en het beheer van de steun van de Gemeenschap van 20 november 1979; Brussel, 16 december 1980

Nr. 1

Ter griffie van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen op 7 juni 1981. De wens dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal zal worden onderworpen, kan door of namens een of beide Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer te kennen worden gegeven uiterlijk op 7 juni 1981.

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitters van de Eerste Kamer en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 7 mei 1981

Ter voldoening aan het bepaalde in het tweede lid van artikel 60 en onder verwijzing naar het derde lid van artikel 61 van de Grondwet, de Raad van State gehoord, heb ik de eer u hierbij de Nederlandse tekst over te leggen van het op 4 november 1980 te Luxemburg tot stand gekomen Akkoord houdende toetreding van de Republiek Zimbabwe tot de op 31 oktober 1979 te Lomé ondertekende Tweede ACS-EEG-Overeenkomst, en Akkoord betreffende de produkten die onder de bevoegdheid van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal vallen, alsmede van het op 16 december 1980 te Brussel tot stand gekomen Intern Akkoord houdende wijziging van het Intern Akkoord betreffende de financiering en het beheer van de steun van de Gemeenschap van 20 november 1979 (Trb. 1981, 29 en 67).¹

Een toelichtende nota bij deze overeenkomsten gelieve u hiernevens aan te treffen.

De goedkeuring wordt alleen voor Nederland gevraagd.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
C. A. van der Klaauw

¹ Ter inzage gelegd op de bibliotheek.

TOELICHTENDE NOTA

Inleiding

Op 18 april 1980, de datum waarop Zimbabwe officieel onafhankelijk werd, diende het land een formeel verzoek om toetreding tot de tweede Overeenkomst van Lomé (Trb. 1980, 72; kamerstukken nr. 16 255) in bij de ACS-EEG-Raad van Ministers, die op 9 mei 1980 het verzoek goedkeurde. Hierna konden de onderhandelingen tussen Zimbabwe en de Gemeenschap over de modaliteiten van toetreding van start gaan. Op 26 juni 1980 vonden de eerste verkennende besprekingen tussen de Europese Commissie en Zimbabwe plaats, waarna op 22 juli de EEG-Raad aan de Commissie een onderhandelingsmandaat verleende. De onderhandelingen resulteerden op 8 oktober 1980 in goedkeuring door beide partijen van het onderhandelingsresultaat. De ondertekening van het Akkoord door Zimbabwe enerzijds en de Gemeenschap en de EG-lid-staten anderzijds vond op 4 november 1980 te Luxemburg plaats. Voor wat de Gemeenschap betreft dienen de lid-staten het Akkoord volgens de nationale ratificatieprocedures te bekrachtigen. De ACS-staten dienen middels hun eigen nationale procedures het Akkoord eveneens te bekrachtigen. Ter zake zijn weinig problemen te verwachten; immers, het onderhavige Akkoord doet, conform artikel 186, lid 4, van de tweede Overeenkomst van Lomé, geen afbreuk aan de reeds aan de huidige ACS-staten verleende voordelen.

Inhoud van het Akkoord

Het Akkoord met Zimbabwe verklaart de tweede Overeenkomst van Lomé integraal van toepassing. Daarnaast worden in een slotakte² de 24 gemeenschappelijke verklaringen bij de tweede Overeenkomst van Lomé, alsmede de 16 Gemeenschapsverklaringen en 4 ACS-verklaringen van toepassing verklaard. Aan de slotakte zijn voorts gemeenschappelijke verklaringen gehecht met betrekking tot de specifieke regelingen voor Zimbabwe inzake de meestbegunstiging, rundvlees en suiker. Deze zullen hierna afzonderlijk worden toegelicht. Tevens verklaart de Gemeenschap aan de ACS-EEG-Raad te zullen voorstellen dat Zimbabwe wordt toegevoegd aan de lijst van niet aan zee grenzende staten, die krachtens artikel 155, lid 3, sub b, van de tweede Overeenkomst van Lomé een voorkeursbehandeling genieten in het kader van de financiële en technische samenwerking.

De meestbegunstiging

Tussen Zimbabwe en Zuid-Afrika bestaat een handelsakkoord, waarin beide partijen elkaar wederzijds tariefpreferenties toekennen. Op grond van artikel 9 van de tweede Overeenkomst van Lomé zouden aan de Gemeenschap dezelfde tariefpreferenties toegekend moeten worden als aan Zuid-Afrika (aan de voorwaarden van bijlage XXVIII bij de tweede Overeenkomst van Lomé is namelijk niet voldaan). De Gemeenschap heeft evenwel gemeend niet op integrale uitvoering van genoemd artikel 9 te moeten insisteren, daar in dat geval er een reële kans bestaat dat het voor Zimbabwe gunstige handelsakkoord met Zuid-Afrika in een voor Zimbabwe ongewenste zin wordt gewijzigd, terwijl geen noemenswaardig nadeel voor de Gemeenschapsuitvoer naar Zimbabwe voortvloeit uit het vermeld handelsakkoord. Wel is in een gemeenschappelijke verklaring betreffende de handelsregeling (zie bijlage 1) voorzien dat met betrekking tot wijzigingen vooraf met de Gemeenschap overleg zal worden gevoerd. Tevens heeft de Gemeenschap zich het recht voorbehouden de onderhavige regeling opnieuw ter discussie te stellen, indien alsnog een benadeling van de Gemeenschapsuitvoer naar Zimbabwe zou ontstaan.

² Zie Trb. 1981, 29, rubriek J.

Rundvlees

Krachtens de gemeenschappelijke verklaring betreffende rundvlees (zie bijlage 2) krijgt Zimbabwe toegang tot dezelfde regeling als welke door de Gemeenschap reeds aan Botswana, Kenya, Madagaskar en Swaziland is toegekend (Briefwisseling inzake rundvlees gehecht aan de tweede Overeenkomst van Lomé).

Aan Zimbabwe is in het vooruitzicht gesteld dat het land, mits aan alle fytosanitaire voorwaarden wordt voldaan, jaarlijks 8100 ton met een heffingsverlaging van 90 % kan uitvoeren, onverlet de reeds op basis van artikel 2 van de tweede Overeenkomst van Lomé verleende vrijstelling van douanerechten. Dit op voorwaarde dat Zimbabwe zelf op het moment van uitvoer een belasting ter hoogte van de vrijgestelde heffing instelt. Zimbabwe heeft toegezegd de opbrengsten, voortvloeiend uit deze regeling, met name te zullen aanwenden ten behoeve van de kleine veehouders en producenten; dit ten einde te bevorderen dat ook de niet-blanke bevolking een aandeel in de produktie en de export kan verwerven.

Suiker

Door middel van een gemeenschappelijke verklaring betreffende suiker (zie bijlage 3) is de Gemeenschap een eenzijdige verbintenis aangegaan om Zimbabwe, dat tot 1965 met een quotum van 25 000 ton partij is geweest bij het Commonwealth Sugar Agreement (CSA), een afzetgarantie te verlenen voor een zelfde hoeveelheid witte suiker-equivalent en tegen dezelfde voorwaarden als in het Suikerprotocol neergelegd. Zimbabwe en de Gemeenschap achten het gewenst dat Zimbabwe met een quotum van bovengenoemde omvang toe kan treden tot het protocol betreffende ACS-suiker. Hiertoe dient echter de instemming van de thans deelnemende ACS-staten verkregen te worden. Met hen zal dan ook dienen te worden onderhandeld over de aan Zimbabwe toe te wijzen hoeveelheid binnen het globale plafond à 1,3 mln. ton, dat op dit moment reeds vrijwel volledig verdeeld is.

Ten aanzien van een verhoging van het globale plafond heeft de Gemeenschap zich in het verleden reeds meermalen op het standpunt gesteld dat wijzigingen in het ACS-EEG-Suikerprotocol eerst na 1 april 1981 in werking kunnen treden. Overigens zij opgemerkt dat Zimbabwe zelf de verwachting heeft uitgesproken pas in de periode 1982/juni 1983 de eerste levering van 25 000 ton te kunnen verrichten. Aan het probleem van de herverdeling van het globale plafond moet derhalve slechts een zeer beperkte betekenis worden toegekend.

De Gemeenschap heeft echter gemeend nu reeds met voornoemde afnamegarantie een politieke daad te moeten stellen. Indien nodig zal deze hoeveelheid worden afgenomen via het instrument van de voedselhulp. Voor deze constructie is gekozen omdat in het verleden is gebleken dat suiker in noodsituaties een bestanddeel kan vormen van het voedselhulp pakket.

Binnen zes maanden na de toetreding van Zimbabwe tot de tweede Overeenkomst van Lomé zullen Zimbabwe en de Europese Commissie overleg plegen over het tijdstip waarop de levering van de afgesproken jaarlijkse hoeveelheden suiker ingaat.

De financiële consequenties van de toetreding

Bij de vaststelling van het hulpbedrag van het vijfde Europese Ontwikkelings Fonds (vgl. de memorie van toelichting bij de Lomé II-Overeenkomst blz. 22 e.v., kamerstuk 16 255, nr. 3) is geen rekening gehouden met de toetreding van Zimbabwe. Aangezien deze toetreding geen nadelige gevolgen mag hebben voor de andere ACS-staten diende het vijfde EOF te worden verhoogd. Voor wat betreft de verhoging gold voor de EG het uitgangspunt, dat de omvang van het hulpbedrag ongeveer op hetzelfde niveau zou moeten liggen als de andere in EOF V uitgetrokken hulpbedragen voor vergelijkbare andere ACS-staten.

Uiteindelijk is overeenstemming bereikt over een bedrag van 55 mln. ERE voor een periode van vier jaar. Daarnaast kan Zimbabwe aanspraak maken op de fondsen die in het kader van Lomé II zijn gereserveerd voor regionale samenwerking. In verband met de toetreding van Zimbabwe tot Lomé II is het voor de regio Zuidelijk Afrika bestemde bedrag verhoogd met 30 mln. ERE.

Er zal nog overleg tussen de Europese Commissie en de regering van Zimbabwe plaatsvinden, in het kader van de vaststelling van het indicatieve programma voor dit land, over de verdeling van de 55 mln. ERE over de verschillende sectoren van de economie.

De verdeling over de vijf bestedingsvormen van de tweede Overeenkomst van Lomé van het totale hulpbedrag van EOF V is nu, als gevolg van toetreding van Zimbabwe, als volgt verhoogd (in miljoenen ERE):

	Huidig EOF-bedrag	Verhoging	Wordt
Schenken	2928	58	2986
Speciale leningen	504	14	518
Risicodragend kapitaal	280	4	284
Uitkeringen uit hoofde van titel II van Lomé II (Stabex)	550	7	557
Speciale financieringsfaciliteit voor de mijnbouw	280	2	282

Op dit moment kan uiteraard niet worden aangegeven in welke mate Zimbabwe van het Stabex en mijnbouwfonds gebruik zal maken.

Het Intern Akkoord tussen de lid-staten van de EEG betreffende de financiering en het beheer van de steun van de Gemeenschap (Trb. 1980, 74) is conform aangepast (art. 1, lid 2). Voor Nederland komt dat neer op een verhoging van de oorspronkelijke bijdrage aan EOF V (343 064 000 ERE) met 6 290 000 ERE.

In verband met de toetreding van Griekenland tot de Europese Gemeenschappen op 1 januari 1981 zal het Intern Akkoord opnieuw aangepast worden. De modaliteiten hiervan zijn nog niet vastgesteld. Uitgaande van een Griekse bijdrage aan het EOF van 1,6%, zijnde 76 mln. ERE, zouden de overige lid-staten slechts 9 mln. ERE als aanvulling op het EOF dienen bij te dragen. Dit zou voor Nederland een extra bijdrage van 666 000 ERE betekenen.

In verband met de toetreding van Griekenland tot de Europese Gemeenschappen op 1 januari 1981 zal het Intern Akkoord opnieuw aangepast worden. De modaliteiten hiervan zijn nog niet vastgesteld. Uitgaande van een Griekse bijdrage aan het EOF van 1,6%, zijnde 76 mln. ERE, zouden de overige lid-staten slechts 9 mln. ERE als aanvulling op het EOF dienen bij te dragen. Dit zou voor Nederland een extra bijdrage van 666 000 ERE betekenen.

Akkoord betreffende produkten die onder de bevoegdheid van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal vallen

Krachtens dit akkoord wordt Zimbabwe toegelaten tot het akkoord inzake EGKS-produkten (Trb. 1980, 72) dat op 31 oktober 1979, tegelijk met de tweede Overeenkomst van Lomé, is ondertekend. Het treedt tegelijkertijd met het toetredingsakkoord van Zimbabwe tot de tweede Lomé-overeenkomst in werking en verstrijkt op dezelfde datum, te weten 28 februari 1985.

De onder het EGKS-verdrag vallende produkten, van oorsprong uit Zimbabwe, zullen na inwerkingtreding van het akkoord rechtenvrij in de Gemeenschap kunnen worden ingevoerd; daarbij is voorzien dat, indien ten gevolge van deze invoer marktverstoring optreedt, vrijwaringsmaatregelen kunnen worden genomen, met name via het intrekken van de hierboven genoemde concessie. Hierover dient wel overleg te worden gepleegd.

Inwerkingtreding

Het onderhavige toetredingsakkoord zal pas in werking kunnen treden wanneer alle nationale ratificatieprocedures zijn afgerond. Aangezien dit nog wel geruime tijd in beslag kan nemen, geldt vanaf 1 januari 1981 een interimregeling met betrekking tot het handelsregime voor Zimbabwe³, die van dezelfde strekking is als welke, hangende de inwerkingtreding van de tweede Overeenkomst van Lomé, voor de huidige ACS-staten gold. Eveneens is met ingang van 1 januari 1981 een interimregeling met betrekking tot EGKS-producten getroffen in de vorm van een EGKS-kaderbesluit⁴, dat van kracht is tot en met 31 december 1981. Dit besluit, dat een overeenkomstkarakter heeft, behoeft op grond van artikel 62, lid 1, sub c, van de Grondwet, niet de goedkeuring van de Staten-Generaal.

Overigens is door de Gemeenschap op 22 januari 1980, korte tijd na terugkeer tot de wettelijke situatie die sinds de eenzijdige onafhankelijkheidsverklaring in 1965 was onderbroken, aan Zimbabwe reeds een preferentieel handelsregime toegekend, dat analoog was aan het regime dat in het kader van het Associatiebesluit 76/568/EEG van 30 maart 1976 van toepassing was op de landen en gebieden overzee. Dit preferentiële handelsregime gold tot en met 31 december 1980.

Beoordeling door de Regering

De Regering heeft vanaf het begin zeer positief gestaan tegenover het verzoek van Zimbabwe tot toetreding tot de tweede Overeenkomst van Lomé. De snelle en voor alle betrokken partijen bevredigende uitkomst van de onderhandelingen stemt dan ook tot grote voldoening. Dit te meer, daar de Regering verwacht dat er op de stabiliteit van het nieuwe regime in Zimbabwe een gunstig effect zal uitgaan van de aan dit land toegekende voordelen op de verschillende onderdelen van de tweede Lomé-overeenkomst. Naar de mening van de Regering past het onderhavige akkoord ook in de door haar voorgestane additionele inspanningen van de Europese Gemeenschap ten gunste van Zuidelijk Afrika. In het bijzonder zijn in dit verband genoemd het relatief hoge bedrag dat is uitgetrokken voor regionale projecten, zoals spoorverbindingen met de kust.

Ten slotte zij opgemerkt dat de Regering met de regeling inzake suiker heeft willen instemmen, omdat zij een uitstel van de afnamegarantie tot in 1981 te voeren onderhandelingen over een herverdeling van de quota zouden zijn afgerond, in de huidige situatie nog minder gelukkig achtte.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
C. A. van der Klaauw

De Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
D. F. van der Mei

De Minister van Economische Zaken,
G. M. V. van Aardenne

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
K. H. Beyen

De Minister voor Ontwikkelingssamenwerking,
J. de Koning

De Minister van Financiën,
A. P. J. M. M. van der Stee

De Minister van Landbouw en Visserij,
G. J. J. Braks

³ Zie Pb. L 372, blz. 6 e.v.

⁴ Zie Pb. L 372, blz. 85.

ZIMBABWE

Résumé van gegevens

Oppervlakte:	389 000 km ²																		
Bevolking: (december 1978)	<table> <tr> <td>Afrikanen</td> <td>6 755 283 (96%)</td> </tr> <tr> <td>Europeanen</td> <td>249 967 (3,5%)</td> </tr> <tr> <td>Anderen</td> <td>34 760 (0,5%)</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td>7 040 010</td> </tr> </table>	Afrikanen	6 755 283 (96%)	Europeanen	249 967 (3,5%)	Anderen	34 760 (0,5%)	Totaal	7 040 010										
Afrikanen	6 755 283 (96%)																		
Europeanen	249 967 (3,5%)																		
Anderen	34 760 (0,5%)																		
Totaal	7 040 010																		
Bevolkingsdichtheid:	<table> <tr> <td>Totaal</td> <td>18,1 per/km²</td> </tr> <tr> <td>Afrikaanse stamlanden</td> <td>27,4</td> </tr> <tr> <td>Blanke agrarische gebieden</td> <td>7,2</td> </tr> </table>	Totaal	18,1 per/km ²	Afrikaanse stamlanden	27,4	Blanke agrarische gebieden	7,2												
Totaal	18,1 per/km ²																		
Afrikaanse stamlanden	27,4																		
Blanke agrarische gebieden	7,2																		
Urbanisatie:	<table> <tr> <td>1969</td> <td>17,1%</td> </tr> <tr> <td>1978</td> <td>19,5% (24,8% onofficieel)</td> </tr> </table>	1969	17,1%	1978	19,5% (24,8% onofficieel)														
1969	17,1%																		
1978	19,5% (24,8% onofficieel)																		
Valuta:	Zimbabwe/Rhodesische dollar (Z-dollar) 1 Z \$ = 1,18 ERE = 0,7 £ = 1,54 US \$ (april 1980)																		
Nationaal inkomen:	BBP 1978 = 2332 mln. Z \$ = 3542 mln. US \$ (huidige wisselkoers) BBP per hoofd 1977-78 = 480 US \$ - 500 (Wereldbank-schatting)																		
Handel 1978:	Voornaamste uitvoerprodukten: Agrarische produkten (45%) - tabak, maïs, rundvlees, suiker en katoen Delfstoffen (40%) - goud, asbest, nikkel, koper, chroomerts Industrieprodukten (15%) - ferrochroom, andere bewerkte mineralen, voedingsprodukten, kleding, schoeisel, tabak en textiel																		
Overheidsfinanciën:	<table> <tr> <td>Inkomsten</td> <td>Z \$</td> <td>573 mln. (24,6% BBP)</td> </tr> <tr> <td>Uitgaven</td> <td>Z \$</td> <td>803 mln. (34,4% BBP)</td> </tr> <tr> <td>Deficit</td> <td>Z \$</td> <td>230 mln.</td> </tr> <tr> <td>Buitenlandse schuld</td> <td>US \$</td> <td>350-450 mln. (raming 1980)</td> </tr> </table>	Inkomsten	Z \$	573 mln. (24,6% BBP)	Uitgaven	Z \$	803 mln. (34,4% BBP)	Deficit	Z \$	230 mln.	Buitenlandse schuld	US \$	350-450 mln. (raming 1980)						
Inkomsten	Z \$	573 mln. (24,6% BBP)																	
Uitgaven	Z \$	803 mln. (34,4% BBP)																	
Deficit	Z \$	230 mln.																	
Buitenlandse schuld	US \$	350-450 mln. (raming 1980)																	
Werknemers:	<table> <tr> <td>Formeel in dienstbetrekking 1978</td> <td>991 600</td> <td>100%</td> </tr> <tr> <td>• Commerciële landbouw</td> <td>340 800</td> <td>34%</td> </tr> <tr> <td>• Industrie</td> <td>140 000</td> <td>14%</td> </tr> <tr> <td>• Mijnbouw</td> <td>58 000</td> <td>6%</td> </tr> <tr> <td>• Openbare sector en particuliere dienstverlening</td> <td>280 000</td> <td>28%</td> </tr> <tr> <td>Aantal kleine Afrikaanse boeren</td> <td>685 000</td> <td></td> </tr> </table>	Formeel in dienstbetrekking 1978	991 600	100%	• Commerciële landbouw	340 800	34%	• Industrie	140 000	14%	• Mijnbouw	58 000	6%	• Openbare sector en particuliere dienstverlening	280 000	28%	Aantal kleine Afrikaanse boeren	685 000	
Formeel in dienstbetrekking 1978	991 600	100%																	
• Commerciële landbouw	340 800	34%																	
• Industrie	140 000	14%																	
• Mijnbouw	58 000	6%																	
• Openbare sector en particuliere dienstverlening	280 000	28%																	
Aantal kleine Afrikaanse boeren	685 000																		